

Politické programy a ochrana životního prostředí

Daniela Mareková

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta technologická

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta technologická
Ústav inženýrství ochrany živ. prostředí
akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Daniela MAREKOVÁ**
Studijní program: **B 2808 Chemie a technologie materiálů**
Studijní obor: **Chemie a technologie materiálů**
Téma práce: **Politické programy a ochrana životního prostředí**

Zásady pro vypracování:

1. Prostudujte volební programy politických stran v ČR pro volby v roce 2006 se zaměřením na kapitoly týkající se ochrany životního prostředí.
2. Porovnejte pozornost věnovanou ochraně životního prostředí ve volebních programech politických stran s programovým prohlášením vlády.
3. Vypracujte přehled konkrétních opatření vlády ke zlepšení životního prostředí.
4. Rozsah práce by měl činit asi 20 stran formátu A4.

Rozsah práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:
Internetové stránky

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Milan Vondruška, CSc.**
Ústav inženýrství ochrany živ. prostředí
Datum zadání bakalářské práce: **19. února 2008**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. června 2008**

Ve Zlíně dne 19. února 2008

doc. Ing. Petr Hlaváček, CSc.
děkan

doc. RNDr. Jan Růžička, Ph.D.
pověřený ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práca sa zaoberá ochranou životného prostredia z pohľadu programového vyhlásenia najznámejších politických strán v Českej republike. Rozoberá predpokladanú budúcnosť politických strán v oblasti ochrany životného prostredia, ich snahu o zlepšenie súčasného stavu. Ďalej sú v práci uvedené opatrenia vlády k zlepšeniu životného prostredia.

Klíčová slova: politické strany, ochrana životného prostredia, programové vyhlásenie, environmentálna politika vyhlásenie vlády, opatrenia vlády

ABSTRACT

My bachelor thesis is about protect environment from the view of program declaration well-known political party in Czech republic. It analyses expected future of political party in environment department, they go after improve present condition of environment. Below is mentioned measures to improve our environment by government.

Keywords: political parties, protect of environment, statement of policy, environmental policy, government declaration, government measure

Ďakujem vedúcemu mojej bakalárskej práce prof. Ing. Milanovi Vondruškovi, CSc. za odborné vedenie, pripomienky a pomoc s riešením problémov súvisiacich s touto prácou.

Prehlasujem, že som na celej bakalárskej práci pracovala samostatne a použitú literatúru som citovala. V prípade publikácie výsledkov, ako je to uvedené na základe licenčnej zmluvy, budem uvedená ako spoluautorka.

V Zlíne, 27. 05. 2008

.....

podpis

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 PREHLAD POLITICKÝCH STRAN	9
1.1 STRANA ZELENÝCH	9
1.1.1 Ekologická daňová reforma.....	9
1.1.2 Odklon od ropy.....	10
1.1.3 Stop jadrovým elektrárnám	11
1.1.4 Európske fondy.....	12
1.2 ODS.....	12
1.3 KDU – ČSL	12
1.4 KOALÍCIA	14
1.5 ČSSD.....	15
1.6 KSČM.....	17
1.7 UNIE SLOBODY	17
2 PROGRAMOVÉ VYHLÁSENIE VLÁDY.....	19
2.1 EKOLOGICKÁ DAŇOVÁ REFORMA	19
2.2 ENERGETIKA.....	19
2.3 DOPRAVA	20
2.4 POĽNOHOSPODÁRSTVO.....	20
3 OPATRENIA VLÁDY K ZLEPŠENIU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	21
ZÁVER	22
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY	23
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	24
ZOZNAM OBRÁZKOV	25

ÚVOD

Problém ochrany životného prostredia sa rozvíjal a ešte stále rozvíja so spoločnosťou. Prvé počiatky starostlivosti sa nachádzajú už v rímskom zákone.

Až v druhej polovici 19. storočia sa táto problematika začala riešiť pomocou zákonnej úpravy [1]. Bol to dôsledok zvyšujúceho sa množstva výroby a ďalších činností, ktoré mali významnú úlohu pri negatívnom pôsobení na prostredie. Postupom času sa z právnych úprav vytvorilo právo ochrany prírody, ktoré prešlo až do ochrany životného prostredia.

V Českej republike sa prvé kroky na ochranu stretli s administratívnym odradením vtedajšej spoločnosti. Prvé pokusy možno rozdeliť do troch etáp:

- 1948 – 1960 : minimálna snaha o riešenie ekologických problémov (napr. výstavba čističiek odpadových vôd) [2]
- 1961 – 1970 : objavili sa prvé signály vážneho, i keď iba lokálneho narušenia ekologickej rovnováhy (napr. v Krušných horách, kde sa prudko zhoršovala čistota vody). Pokusy o ekologický prístup boli značne neúspešné a niekedy dokonca scestné (napr. výstavba vysokých komínov elektrární) [2]
- 1971 – 1990 : snaha o udržanie prijateľnej životnej úrovne, za cenu devastácie životného prostredia [2]

Ďalším pokusom vlády ČSSR bolo založenie Rady pre životné prostredie v januári 1971, ktorá mala vytvoriť predpoklady komplexného a koncepčného prístupu pre zaistenie ochrany životného prostredia. Rada nič neriešila, pretože mala charakter diskusného krúžku.

Narastajúce problémy mali za následok, že v roku 1988 bol vytvorený útvar na ich riešenie. Členovia však nemali žiadnu právomoc a tým nebol dosiahnutí ani žiadny efekt.

K odstráneniu stále sa zhoršujúceho prostredia sa v rokoch 1986 – 1990 vláda rozhodla realizovať tzv. ekologické stavby. Cieľom bolo odstrániť hlavné zdroje znečistenia ovzdušia, vôd a pôdy pomocou 145 stavieb (napr. čističky odpadových vôd, zariadenia na likvidáciu odpadov...). Postupne sa ale od stanovených cieľov ustúpilo, pretože dané kroky boli nedostatočné. Hlavným problémom bolo, že nefungoval účinný systém riadenia štátnej ekologickej politiky [2].

K veľkému posunu nielen v ČR, ale i vo svete, došlo až keď sa nevládne organizácie na ochranu životného prostredia, začali samy meniť na politické strany – strany zelených.

V ČR začala ako prvá presadzovať politiku zameranú na ochranu ŽP Strana zelených, ku ktorej sa postupom času pridali rôzne politické strany.

Moja bakalárska práca sa zameriava práve na Stanu zelených a ďalšie politické strany, ktoré sa vo svojich programových vyhláseniach snažia podporovať environmentálnu politiku. Zaoberá sa tiež vládou a jej postojom k ochrane ŽP.

1 PREHLAD POLITICKÝCH STRAN

V Parlamentnej snemovne sú zastúpené iba tie strany, ktoré vo voľbách dosiahli minimálne 5 % voličských hlasov. Posledné parlamentné voľby sa konali 2 - 3. júna 2006 a okrem štyroch klasických strán sa do snemovne po prvý krát dostala aj Strana zelených. V súčasnosti sú v parlamente zastúpené nasledujúce strany.

1.1 Strana zelených

Premena nevládných organizácií na strany zelených mala odozvu i v ČR. V 1989 to viedlo k vytvoreniu Strany zelených a to 9. decembra v Brne. Bohužiaľ sa im v prvých voľbách roku 1990 nepodarilo získať dostatok hlasov na získanie klauzule. V roku 1992 sa dostali do poslaneckej snemovne. V ďalších voľbách v roku 1996, 1998 a 2002 neuspeli.

Strana zelených prešla v posledných troch rokoch výraznými premenami a politicky dozrela. Oprela sa o politický prúd „zelených“, ktorý má zastúpenie v pätnástich európskych parlamentoch [3].

Stručný prehľad jej volebného programu:

1.1.1 Ekologická daňová reforma

Základný cieľ EDR je:

- zdanenie elektriny, uhlia, zemného plynu, leteckého benzínu, tepla
- využitie daňových výnosov na zníženie odvodov sociálneho a zdravotného poistenia

EDR vytvorí miesto pre vývoj a použitie nových environmentálne šetrnejších technológií (obnoviteľných zdrojov energií pri výrobe elektriny a tepla, perspektívne využitie biopaliwa, zemného plynu, vodíku a hybridného pohonu v automobilovej doprave) [3].

Do roku 2012 plánuje zaviesť sadzby spotrebných daní z čierneho a hnedého uhlia, zemného plynu, elektriny a leteckého benzínu v piatich krokoch, aby v cenách energií boli zahrnuté škody spôsobené emisiami. Bude bojovať za zmenšenie DPH z 19% na 5% pri vykurovaní pomocou paliet z biomasy [3].

Do roku 2050 má v úmysle pracovať na znížení emisií skleníkových plynov o 50%.

Obchodovanie s emisiami považuje za cestu k zníženiu emisií, nie naopak. Je proti tomu,

aby sa zvýšili limity ťažby hnedého uhlia.

Plánuje zlepšiť administratívu pri zmene zariadenia na obnoviteľné zdroje. Snaží sa o úpravu legislatívy, ktorá by zjednodušila náročnosť pri vybavovaní povolení na inštaláciu obnoviteľných zdrojov.

1.1.2 Odklon od ropy

Ropný zlom podľa analytikov nastane medzi rokmi 2006 a 2010. Je to obdobie kedy sa začne zvyšovať dopyt po rope, ale jej ťažba začne klesať.

Na daný problém existujú dva politické postoje. Prvý hovorí, že trh si vždy dokáže pomôcť sám. Na jeho konci, ale môže nastať situácia, že budeme mať prázdne čerpace stanice, deficit zahraničného obchodu či ekonomickú krízu. Druhým je politika zelených - postupné nahradzovanie ropy. Toho chce dosiahnuť vytvorením podmienok pre prechodom na alternatívne palivá a technológie.

Presadzuje znižovanie využívania ropy vo všetkých oblastiach a zároveň i postupné vystúpenie z ropnej ekonomiky. Preto Strana zelených presadzuje obidva politické prístupy [3].

Vytvorí dopyt po automobiloch s nižšou spotrebou pohonných hmôt pomocou rôznych ekonomických nástrojov. Ďalej uplatňuje systém, v ktorom automobilista zaplatí v cene vozidla i náklady škôd na ŽP a zdraví.

Jej cieľom je pripojiť sa k celoeurópskemu dialógu, kde jednájú strany zelených s automobilovým priemyslom. Jedná sa o znižovanie hmotností emisií oxidu uhličitého v závislosti na odjazdený kilometer [3].

Do roku 2020 sa bude snažiť o nahradenie minimálne 25% nafty a benzínu alternatívnymi palivami. Najskôr musí odstrániť legislatívne bariéry pre využívanie biopalív a pripojiť ich k certifikovaným palivám. Ďalej ponechá nulové spotrebné dane z biopalív v zákone [3].

Niekoľko alternatív, ktoré ponúka za bežné palivá :

- benzín a nafta - stlačený zemný plyn
CNG a LNG pokladá za základ k obnoviteľným zdrojom energie. Plyn je totiž lepší z dlhodobého hľadiska využitia a hlavne má lepšie emisné parametre ovplyvňujúce zdravie. Bude presadzovať, aby sa zemný plyn využíval v doprave (mestskej, prímestskej, autobusovej a železničnej) [3].

- benzín a nafta - hybridné pohony
Výber takýchto pohonných hmôt plánuje zvýhodňovať pri nákupe a prevádzke hybridných automobilov.
- benzín a nafta - vodíková ekonomika
Vytvorí podmienky pre rozvoj využívania elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, ako podmienku pre začiatok vodíkovej ekonomiky. Prebytky vodíku z petrochémie budú využité pre rozvoj autobusov na palivové vodíkové články [3].

1.1.3 Stop jadrovým elektrárnám

Odmietajú pokusy o pokračovanie programu ďalšej výstavby jadrových elektrární v ČR, a dokonca je i proti výstavbe ďalších blokov jadrových elektrární. Dôvodom je rozpor s princípmi udržateľného rozvoja. Výroba energie v jadrových elektrárnách nesie so sebou tri riziká [3]:

- vzniká vysoko rádioaktívny odpad, ktorý musí byť z dôvodu bezpečnosti dobre uskladnený po mnoho stoviek rokov (to sa doposiaľ nikomu v priemyselnom meradle nepodarilo)
- riziko havárií, ktoré by pre ľudí malo nedeľateľné následky
- existencia rizika zneužitia jadrového odpadu alebo paliva

Jej odmietavé stanovisko je dané skutočnosťou, že česká jadrová energetika má chronický problém s nedodržaním zaistenia kvality na svojich zariadeniach a bezpečnosťou pri ich prevádzke [3].

Hlavným cieľom Strany zelených je okrem odmietania návrhov na výstavbu ďalších blokov elektrární aj vystúpenie ČR z jadrovej energetiky.

Vyhľadávanie miesta na uskladnenie neprebíha v súčasnosti dostatočne priehľadne a Správa skladísk rádioaktívnych odpadov jedná často v rozpore so sľubmi danými starostom v jednotlivých lokalitách [3].

Vytvorí proces vyhľadávania úložných plôch vyhorelého jadrového odpadu, ktorý by bol demokratický a zodpovednosť za vyhľadávanie musí niesť ČEZ nie štát. Zároveň zmení tzv. atómový zákon, v ktorom môžu obce rozhodovať, či chcú vo svojej blízkosti jadrovú elektrárňu (príp. odpad) alebo nie [3].

1.1.4 Európske fondy

V období 2007 - 2013 bude mať ČR možnosť čerpať až 93 miliárd korún ročne, pričom časť z týchto peňazí sa Strana zelených chystá použiť na výstavbu environmentálnej infraštruktúry, na zvýšenie prevencie a recyklácie odpadov, namiesto ich pálenia či uskladňovania. Ďalšiu časť peňazí by využila na podporu rozvoja ekologického poľnohospodárstva, na vývoj nových technológií zaoberajúcich sa ŽP a na energetické úspory.

Obr.1: Logo Strany Zelených

1.2 ODS

Vznikla v apríli 1991 ako liberálne konzervatívna strana, zapadajúca do pravicovej časti politického spektra. Háji princípy osobnej slobody a individuálnu zodpovednosť, podnikavosť a súkromné vlastníctvo [4].

Vo svojom politickom programe sa ochrane ŽP venuje minimálne, a to iba v niekoľkých bodoch:

- je za výrazné obmedzenie emisií z dopravy a malých ohnísk
- prikláňa sa k rozšíreniu ekologického vykurovania, nižšími daňami chce vytvoriť väčší priestor pre investície do ekologicky šetrných a energeticky efektívnych technológií [4]

Obr.2 : Logo ODS

1.3 KDU – ČSL

Rok 1896 bol pre stranu dôležitý, pretože práve v tomto roku bola založená prvá kresťansko - sociálna strana v Čechách.

Kresťansko - demokratická koncepcia, ku ktorej sa KDU - ČSL hlasí, uznáva základný význam práv a slobôd, majetkové práva, zdôrazňuje však hlbšie založenie v ľudskej osobe a hodnotách. Uznáva dôležitosť solidarity, pokladá ju však za hodnotu celej spoločnosti, nielen za povinnosť štátu [5].

Modernú ekologickú politiku považuje za investíciu do budúcnosti, preto podporuje otvorený prístup verejnosti k informáciám, a hlavne ich účasť pri rozhodovaní na projektoch týkajúcich sa danej oblasti.

Ochranu životného prostredia plánuje zabezpečiť pomocou nasledujúcich krokov:

- zapájaním miest, obcí a regiónov do programov udržateľného rozvoja (napr. Zdravé mestá) a využívaním efektívnych metód verejnej správy (napr. Agenda 21) [5]
- zahraničnou spoluprácou s krajinami východnej a juhovýchodnej Európy, nielen s krajinami tretieho sveta [5]
- napomáhaním nevládných ekologických organizácií zaoberajúcich sa praktickou stránkou ochrany životného prostredia
- ekologickú výchovou a osvetou (vzdelaných občanov pokladá za dôležitých pre ochranu životného prostredia)
- vlastným príkladom (ako Ministerstvo životného prostredia by chcela nakupovať ekologicky šetrné výrobky, triediť odpad, šetriť energiu...) [5]
- povzbudzovaním progresívnych podnikateľov v oblasti turistiky šetrnej k prírode (zvlášť tých, ktorí podnikajú v oblasti Natura 2000) [5]
- úsporou energie (energetická náročnosť ČR je dvakrát vyššia ako priemer zemí EÚ)
- rozvojom využívania obnoviteľných zdrojov energie (do roku 2010 hodlá doceliť 8% podiel a do roku 2030 16% podiel týchto zdrojov) [5]
- výsadbou biokoridorov, biocentier a vodohospodárskych opatrení v rámci pozemkových úprav [5]

Obr.3 : Logo KDU – ČSL

1.4 Koalícia

ODS, KDU - ČSL a Strana zelených uzavreli v dňoch 2 - 3. júna 2006, na základe výsledkov volieb do Poslaneckej snemovne Parlamentu Českej republiky, koalíciu. Koaličná zmluva obsahuje nasledujúce body, týkajúce sa životného prostredia:

- Obnoviteľné zdroje energie

Prostriedky, z operačného programu Životné prostredie, určené na obnoviteľné zdroje energie investujú do dvoch cielených dotačných programov. Do prístupného programu nárokových dotácií pre ich inštaláciu v obytných budovách a do programu podpory energeticky sebestačných obcí [6].

- Energetická efektívnosť

Pre zvýšenie konkurencieschopnosti českej ekonomiky, do roku 2020 sa chystajú znížiť energetickú spotrebu na jednotku HDP o 40 %. Zamýšľajú požadovať od vlády vytvorenie novely zákona o hospodárení s energiami tak, aby sa nízko energetický štandard u budov stal bežným.

- Ochrana klimatu

Vypracujú plán opatrení, ktorými zaistia znižovanie skleníkových plynov.

Z výnosov predaja emisných kreditov sa rozhodli financovať program nárokových grantov na úspory energií v bytových a rodinných domoch, administratívnych a verejných budovách [6].

- Jadrové elektrárne

Nebudú podporovať výstavbu nových jadrových elektrární ani blokov. Pracujú na zrušení obmedzenej zodpovednosti prevádzkovateľov jadrových reaktorov za prípadné škody, tak aby aj oni platili tržné poistne.

1.5 ČSSD

História strany siaha až do roku 1875. V súčasnej dobe strana reprezentuje program sociálne orientovaného štátu s tržným hospodárstvom, podobne ako západoeurópske sociálno-demokratické strany.

ČSSD považuje dobré životné prostredie za súčasť budúcnosti a národa ČR. Voda je strategickou surovinou najvyššej ceny, a preto jej venujú najvyššiu pozornosť. Budovaním čističiek odpadových vôd sa ČR za posledné desaťročie podarilo zlepšiť jej čistotu v tokoch. Napriek tomu stále ešte nevyhovuje požiadavkám na dobrú kvalitu. Z integrovaných zdrojov ČR a EÚ získa jednorazovú čiastku v hodnote 70 miliárd Kč na uskutočnenie projektov vo vodnom hospodárstve [7] :

- do 2010 plánuje dokončenie kanalizácií a čističiek odpadových vôd vo všetkých obciach, ktoré majú nad 2000 obyvateľov. Za účinný nástroj pre ochranu vody sa chystá zaviesť poplatkový systém pokút a odmien.
- schvaľuje obnovu riečnych tokov, rybárskych sústav a výstavbu nádrží pre uchovanie vody v krajine.

I keď sa zlepšila čistota ovzdušia, znečistenie stále dosahuje dvojnásobok hodnôt ako je priemer EU. Týka sa to najmä skleníkových plynov.

ČSSD navrhuje:

- do roku 2010 má v úmysle získať štyridsať miliárd Kč, ktoré by sa použili na obnoviteľné zdroje energie a na podporu zavedenia moderných technológií v energetike a v priemysle
- poplatkový systém nahradí systémom zahrnovania externých nákladov do nákladov výrobcu [7]
- pripravuje zákon o podpore výroby tepla z obnoviteľných zdrojov [7]
- podporuje výstavby nízko energetických domov a bytov z prostriedkov EÚ [7]

Tým, že štát vlastní cez 50 % všetkých lesov, presadzuje zachovanie lesov vo vlastníctve štátu. Razantne nesúhlasí so snahami o ich sprivatizovanie, premenu na akciové spoločnosti či prevod ich vlastníckych práv na kraje. Tým zabráni postupnej devastácii lesov a zároveň možnému obmedzeniu vstupu do lesov pre občanov. Taktiež požaduje preradiť palivá na základe dreva pre vytápanie, do zníženej sadzby DPH 5 % [7]

Ochranu zdravia človeka zabezpečí rozšírením dôslednej kontroly na 30 tisíc chemikálií používaných v potravinárstve a v spotrebnom zboží. Zintenzívni proces náhrady nebezpečných látok za ich ekologicky priaznivé substituty [7].

Používanie jadrových elektrární spája s ich dôslednou bezpečnosťou a následným riešením likvidácie vzniknutého jadrového odpadu.

EDR plánuje použiť na presun od zdanení občanov k zdaneniu spotreby surovín a najmä činností nepriaznivých pre životné prostredie. Pomocou nej očakáva zníženie produkcie energie z uhlia a ropy [7].

Bude sa usilovať o to, aby štátna a verejná správa šla príkladom jak v osвете, tak v používaní ekologicky šetrných výrobkov, biopotravín, recyklovaných výrobkov, podielu triedeného odpadu, v uprednostňovaní nákupu a zadávania objednávok pre ekologicky šetrné výrobky, projekty a postupy (napríklad minimálny podiel automobilov na alternatívne palivá vo vozových parkoch štátnej a verejnej správy) [7].

Vo svojom dlhodobom programe sa ČSSD zhoduje so stanoviskom OSN vyjadreným v Správe generálneho tajomníka Kofi Annana v roku 2000, pri príprave Sammitu tisícročia, že príčinou ekologickej krízy, ktorej čelíme, je chudoba, ľahostajnosť a chyby pri riadení. Predpokladá sa, že závažné ekologické prekvapenia svet ešte čakajú. Preto ČSSD považuje za nevyhnutné prijať okamžité opatrenia v oblasti klimatickej zmeny, vodného hospodárstva, ochrany pôdy a biodiverzity [7].

Predpokladá, že jedným z hlavných krokov zlepšenia je, aby sa ochrana životného prostredia stala prioritou aktivít OSN a tiež i rozvinutých zemí sveta. Zdôrazňujú dôležitosť princípov financovania projektov na ochranu životného prostredia, kedy znečisťovateľ platí za znečistenie v celosvetovom meradle.

Obr.4 : Logo ČSSD

1.6 KSČM

Programovým cieľom KSČM je prosperujúca a sociálne spravodlivá občianska samospráva, starajúca sa o zachovanie a zlepšovanie životného prostredia, zabezpečujúca ľuďom dôstojnú životnú úroveň a presadzujúca bezpečnosť a mier [8].

KSČM považuje za nutné viesť dialóg s ekologickými odborníkmi a občianskymi hnutiami. Vyžaduje riešenie ekologických problémov spojených s dopravou, výrobnými technológiami, ťažbou a spracovaním surovín [8].

Podporuje recyklačné programy a zvýšenie využívania odpadu, ale varuje pred prípadnými problémami spojenými s presúvaním ekologických problémov (odpady) zo zemí EÚ na územie ČR.

Jedna z jej priorít, pri ochrane ŽP, je zvýšenie stability ekosystému a zlepšenie legislatívy, ale iba pokiaľ zmena povedie k zlepšujúcemu sa stavu životného prostredia. Chce zabezpečiť garanciu práva občana dozvedieť sa o ekologických dopadoch stavieb v ich okolí a právo zúčastniť sa na správnom konaní.

Obr 5: Logo KSČM

Posledná z uvedených politických strán sa nedostala do parlamentnej snemovne, ale vo svojom programe sa zaoberá ochranou životného prostredia.

1.7 Unie slobody

Strana vznikla v januári 1998 ,keď sa za dramatických okolností oddelila z ODS. Patrí k liberálnym pravicovým stranám. Jej cieľom je dokončenie reforiem spoločnosti založených na dôvere, v slobode jednotlivca a odstránenie mechanizmu umožňujúcich nadvládu štátu.

Efektívnu politiku ochrany životného prostredia opiera o štyri piliere: právnu reguláciu, stimulačné ekonomické nástroje, kvalitnú informovanosť, transparentné vlastnícke vzťahy [9].

Ciele:

- zavedenie ekologickej dane (daň z fosílnych palív a energie)
- zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie: do roku 2010 zamýšľa využívať 8% elektriny z obnoviteľných zdrojov (biomasa, veterné a malé vodné elektrárne) [9]
- podpora poplatkov a informačných kampaní u vratných a neškodne rozložiteľných odpadov
- odštátnenie ochrany prírody s využitím neštátnych neziskových organizácií, daňová podpora vo výške 1% - vhodné pre rozvoj nevládných organizácií, ktoré by prevzali zodpovednosť za ochranu prírodného prostredia [9]
- reštrukturalizácia dane z nehnuteľností, kedy nehnuteľnosti s pozitívnym dopadom na ekologickú stabilitu krajiny (lesy, rybníky) plánuje od dane oslobodiť, zatiaľ čo nehnuteľnosti s opačným vplyvom (ťažba nerastov) zaťažiť vyššou danou [9]
- vytvorenie novej štruktúry rezortu s dominantným postavením dvoch špecializovaných úradov, ktoré sa budú zaoberať technickou ochranou životného prostredia a ochranou prírodného a krajinného prostredia [9]

Obr 6. Logo Unie svobody

2 PROGRAMOVÉ VYHLÁSENIE VLÁDY

Na základe mandátu od občanov Českej republiky, vyjadreného pri voľbách do Parlamentnej snemovne ČR v dňoch 2. a 3. júna 2006, koalíčná vláda prebrala plnú zodpovednosť za správu vecí verejných [10].

V programovom vyhlásení sa vláda zaoberá v niekoľkých bodoch i ochranu ŽP.

2.1 Ekologická daňová reforma

Od 1.1.2008 chcela vláda zaviesť v súlade s Európskou úniou EDR, s cieľom obmedziť energetickú náročnosť ekonomiky a povzbudiť zamestnanosť znížením vedľajších nákladov práce. EDR by nemala viesť k zvýšeniu daní. Zvýšená spotrebná daň za energiu povedie k zníženiu platby sociálneho poistenia.

Reforma má dva stupne. V prvom kroku dôjde k zavedeniu minimálnych sadzieb spotrebných daní podľa smernice. Druhý krok reformy by mal byť platný od roku 2010, kedy by sa zaviedla emisná daň z CO₂, ktorá vznikne transformáciou stávajúceho poplatku za znečistenie ovzdušia [10].

Predpokladá sa že daň bude použitá k modernizácii technológii výroby a k znižovaniu znečistenia. Predpokladaný výnos z EDR po roku 2010 by mal byť 0,5 až 1 % HDP.

Vláda bude tiež finančne podporovať vedu, výskum a poskytovať investície do ekologicky prínosných technológii.

2.2 Energetika

Vláda podporí využívanie obnoviteľných zdrojov energie na výrobu tepla a zabezpečí, aby cenové rozdiely jednotlivých zdrojov neboli vyššie než v súčasnosti. Prostriedky, určené na obnoviteľné zdroje energie, použije na dva programy :

- program dotácii pre ich inštaláciu v obytných budovách
- program podpory energeticky sebestačných obcí

Hranicou týchto výdavkov budú prostriedky štrukturálneho fondu.

Vláda vypracuje plán opatrení, ktoré povedú k znižovaniu emisií skleníkových plynov v ČR. Z predaja emisných kreditov v medzinárodnom emisnom obchodovaní bude financo-

vaní program nárokových grantov na úspory energií v bytových a rodinných domoch, administratívnych a verejných budovách [10].

Vláda neplánuje a nebude podporovať výstavbu nových jadrových blokov a zriadi komisiu, ktorej úlohou bude nezávisle posúdiť energetické potreby ČR z dlhodobého hľadiska. Chcú zrušiť obmedzenú zodpovednosť prevádzkovateľov jadrových reaktorov v prípade škody. V prípade nových lokalít, pre uskladnenie vyhorelého jadrového paliva, požadujú súhlas dotýčajúcich obcí [10].

2.3 Doprava

Vláda zahrnuje do svojho vyhlásenia i prácu na tvorbe dopravnej infraštruktúry a určenie priority jednotlivých stavieb, podľa ich dopravného či ekonomického prínosu a vplyvu na životné prostredie. Prednosť majú stavby, ktoré budú minimálne poškodzovať ŽP.

2.4 Poľnohospodárstvo

Vláda bude dbať o rozvoj a modernizáciu poľnohospodárstva pri produkcii poľnohospodárskych produktov a potravín spĺňajúcich požiadavky na kvalitný život v zdravom životnom prostredí na dedine [10].

Vláda zlepší systém ochrany vody do kontextu politiky EÚ. Hlavným cieľom je zaistenie finančných zdrojov pre zlepšenie protipovodňových opatrení [10].

Rozvoj lesného hospodárstva, ktoré prináša environmentálne, ekonomické a kultúrne úžitky, vláda iba uvíta. Vláda zameria svoju pozornosť na zlepšovanie zdravotného stavu lesov a stabilizáciu ich správy.

3 OPATRENIA VLÁDY K ZLEPŠENIU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Vláda venuje pozornosť plneniu Štátnej politiky životného prostredia schválenej do roku 2010. V súlade so stavom ŽP, transpozíciou a impregnáciou európskeho práva, základnými princípmi ochrany ŽP a udržateľného rozvoja sa sústreďuje na nasledujúce štyri prioritné oblasti [11]:

- ochrana prírody, krajiny a biologickej rozmanitosti
- udržateľné využívanie prírodných zdrojov, materiálové toky a nakladanie s odpadmi
- ŽP a kvalita života
- ochrana klimatického systému Zeme a obmedzenie diaľkového prenosu znečistenia ovzdušia [11]

Úlohy, ktoré vláda plánuje realizovať, slúžiace na zlepšenie ŽP v ČR sú rozdelené do dvoch časových intervaloch.

Do roku 2009 sa vláda bude snažiť :

- obmedziť vstup nebezpečných látok do povrchových a podzemných vôd - pripraviť a realizovať akčný program
- zaistiť starostlivosť o riečne ekosystémy, je nutné zabezpečiť monitoring a prípadne vytvoriť návrh opatrení

Do roku 2010 je plánovaná :

- výstavba ČOV pre 2 - 10 tis. EO, zabezpečiť rekonštrukciu ČOV nad 10 tis. EO - eliminovať emisií dusíku a fosforu v citlivých oblastiach (celé území ČR) - odhadované náklady sú 80 mld. Kč [11]
- inventarizácia a kontrola zariadenia na báze polychlorovaných bifenylov (PCB/PCT) a realizácia „Plánu dekontaminácie a zneškodnenia inventarizovaných zariadení, ktoré obsahujú PCB [11]
- budovanie oddeleného zberu a kompostovanie, postupné zníženie množstva BRKO ukladaného na skládky na 75, 50 a 35% referenčnej hladiny [11]

ZÁVER

V posledných desiatich rokoch sa stav životného prostredia v ČR výrazne zlepšil, najmä v oblasti kvality ovzdušia a vody. Bolo to docielené najmä zlepšujúcou sa politikou. Environmentálnej politike však neprospievajú nesprávne prezentované názory niektorých politikov, ktoré nie sú podložené vedeckými štúdiami, čo má za následok rozpor medzi ekonomickým rozvojom a ochranou ŽP. Tým sa ochrana z dlhodobého hľadiska izoluje od ostatných oblastí spoločnosti.

Počet politických strán, ktoré sa zaoberajú vo svojich vyhláseniach ochranou ŽP je v ČR dostatočné množstvo. Otázne ale zostáva, či bude dodržané to, čo jednotlivé politické strany prezentujú alebo sa jedná iba o sľuby.

Podľa mňa je najviac prekvapujúci postoj Strany zelených, ktorá vo svojom vyhlásení razantne odmieta jadrové elektrárne. Dokonca sa chce podieľať na vystúpení ČR z jadrovej energetiky. Ako dôvod svojho rozhodnutia udáva nedostatočnú kvalitu zariadenia pri prevádzke jadrovej elektrárne, zvýšenú produkciu vyhorelého jadrového paliva a následné problémy plynúce s ich uskladnením. Do doby, kedy sa tieto problémy vyriešia, však vo svojom vyhlásení nemá uvedenú žiadnu alternatívu za daný zdroj energie.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

- [1] K LAPÁČ, Jozef. - *Právo na životné prostredie a právo životného prostredia*. 1. vyd. Bratislava : Veda, 1985. 320 s.
- [2] MOLDAN, B. a kolektív. - *Životní prostředí v České republice: Vývoj a stav do konce roku 1989*. Praha : Academia, 1990. s. 9-12., ISBN 80-200-029-8.
- [3] *Strana zelených* [online]. 2006-2008 [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.zeleni.cz/158/clanek/3-zivotni-prostredi-a-ochrana-spotrebitele/>>
- [4] *Občanská demokratická strana* [online]. 2006 [cit. 2008-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.ods.cz/volby/weby/2006/co_nabizi_ODS.php?ID=148>.
- [5] *Křestanská a demokratická unie - ČS.Strana lidová* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.kdu.cz/default.asp?page=510&idr=10149 &IDCI=22012>>.
- [6] *Koaličná zmluva* [online]. 1991-2007 [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://ods.cz/knihovna/dokument.php?ID=293>>.
- [7] *Česká strana sociálně demokratická* [online]. 2007-[cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.cssd.cz/nas-program/volebni-program/dlouhodoby-program-2-1.html>>.
- [8] *Komunistická strana Čech a Moravy* [online]. 1997- [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.kscm.cz/article.asp?thema=3783&item=35527>>.
- [9] *Unie svobody* [online]. 1996 [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.uniesvobody.cz/index.php?typ=UEA&showid=4>>.
- [10] Programové vyhlásenie vlády [online]. 2007 [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20840>>.
- [11] Státní politika životního prostředí v České republice [online]. [2007-] [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW: <[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPKHF75RUFX](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPKHF75RUFX)>.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad
CNG	Stlačený zemný plyn
ČOV	Čistička odpadových vôd
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EDR	Ekologická daňová reforma
EIA	Hodnotenie vplyvov na životné prostredie
EO	Počet ekvivalentných obyvateľov
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
HDP	Hrubý domáci produkt
Kč	Koruna česká
LNG	Skvapalnený zemní plyn
mld.	miliárd
napr.	napríklad
PCB/PCT	Polychlorované bifenyly/polychlorované terfenyly
TKO	Tuhý komunálny odpad
tzv.	takzvaný
ŽP	Životné prostredie

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr.1. Logo Strany zelených.....	12
Obr.2. Logo ODS.....	12
Obr.3. Logo KDU - ČSL.....	14
Obr.4. Logo ČSSD.....	16
Obr.5. Logo KSČM.....	17
Obr.6. Logo Unie svobody.....	18

EVIDENČNÍ LIST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Místo uložení práce: Ústřední knihovna UTB ve Zlíně
Autor práce: Daniela Mareková
Název práce česky: Politické programy a ochrana životního prostředí anglicky: Political programs and protection of environment
Vedoucí práce: prof. Ing. Milan Vondruška, CSc.
Vysoká škola (název a adresa): Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Mostní 5139, 760 01 Zlín Fakulta technologická, nám. T. G. Masaryka 275, 762 72 Zlín Ústav inženýrství ochrany životního prostředí
Rok obhájení práce: 2008
Počet stran, obrázků, tabulek: 25 stran, 6 obrázků, 0 tabulek
Předmětová hesla: česky: politické strany, ochrana životního prostředí, programové vyhlášení, environmentální politika, vyhlášení vlády, opatření vlády anglicky: political parties, protect of environment, statement of policy, environmental policy, government declaration, government measure
Souhrn česky: Práce se zabývá ochranou životního prostředí z pohledu programového vyhlášení nejznámějších politických stran v České republice. Rozoberá predpokladanú budúcnosť politických strán v oblasti ochrany životného prostredia, ich snahu o zlepšenie súčasného stavu. Ďalej sú v práci uvedené opatrenia vlády k zlepšeniu životného prostredia. anglicky: My bachelor thesis is about protect environment from the view of program declaration well-known political party in Czech republic. It analyses expected future of political party in environment department, they go after improve present condition of environment. Below is mentioned measures to improve our environment by government.